

Deze nota betreft het thema 'waterkwaliteit'

Rijnland zorgt voor schoon en gezond water voor mens en natuur, nu én in de toekomst. We beheren en onderhouden het watersysteem in o.m. meren, plassen, agrarische polders, het stedelijk gebied, en natuurgebieden.

Film waterkwaliteit

VV-besluitnota

Registratienummer:
18.159575

De verenigde vergadering

besluit:

1. in te stemmen met de verdere uitwerking en uitvoering van het maatregelenpakket voor KRW Zoetermeer (te weten de waterlichamen Zoetermeerse Plas en Vaarten Nieuwe Driemanspolder), zoals beschreven op pagina 3 en in bijlage 2;
2. een voorbereidingskrediet van € 1.000.000 te verstrekken voor verdere uitwerking van de onder 1 genoemde maatregelen en eventueel resterend budget aan te wenden voor de uitvoering;
3. KRW-waterlichaam Boezemvaarten Zuidelijk Veengebied verder uit te werken in het kader van de boezem als geheel in de periode 2022-2027.

Context

De Zoetermeerse Plas, de Watergangen Nieuwe Driemanspolder (stedelijk gebied Zoetermeer) en de Boezemvaarten Zuidelijk Veengebied zijn aangewezen waterlichamen in het kader van de Kaderrichtlijn Water (KRW) en geprioriteerd voor de KRW2-periode. In bijlage 1 leest u meer over deze waterlichamen. De opgave voor deze waterlichamen is belegd in het project Watergebiedsplan Zoetermeer-Zoeterwoude, dat een deelproject is binnen Watergebiedsplannencluster Zuid.

Voorgaande besluitvorming

De tijdslijn binnen Rijnland van de KRW-waterlichamen is als volgt:

2005	Aanwijzing KRW waterlichamen binnen Rijnland en vaststelling doelstelling (Goed ecologisch potentieel, afgekort: GEP)
2013	Opstellen gebiedsdocumenten 2 ^e KRW-planperiode; hierin is het GEP licht bijgesteld
2016	Verdere uitwerking van genoemde waterlichamen is ondergebracht (opgedragen) in de scope van watergebiedsplannen cluster zuid.
2018	Februari: D&H heeft aan de hand van een opinienota met 3 voorgestelde maatregelpakketten gesproken over doelbereik en proportionaliteit.

Na de opiniërende bespreking in D&H (20 februari 2018) is voor de genoemde waterlichamen een pakket met maatregelen opgesteld waarmee maximaal wordt ingezet op bronvermindering en ecologische kwaliteit, maar waarbij ook zicht wordt gehouden op effecten, kosten en draagvlak. De maatregelen zijn opgenomen in bijlage 2. Vanwege de samenhang tussen beide pakketten van de Zoetermeerse waterlichamen en vanwege samenwerking met dezelfde gemeente worden deze verder samen uitgewerkt als KRW Zoetermeer.

Maatregelenplan Zoetermeerse Plas

In de basis wordt gekozen voor een andere (deels nieuwe) afvoerroute van water uit de stad en van de Drooggemaakte Grote Polder. De afvoer geschiedt straks via het Westerpark naar gemaal Driemanspolder. Daardoor hoeft veel minder fosfaatrijk water via gemaal De Leyens naar de Zoetermeerse Plas te worden gepompt. Door verplaatsing van gemaal Lange Land, dat nu water uit de plas onttrekt voor peilbeheer van de Zoetermeerse Tussenboezem, wordt voorkomen dat water in Zoetermeer wordt rondgepompt via de Zoetermeerse Plas.

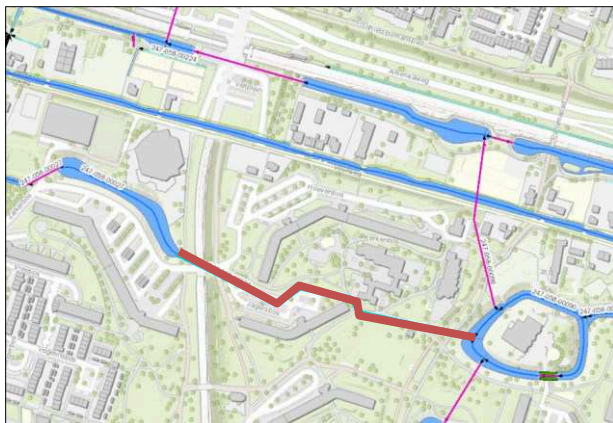
Beide maatregelen samen betekenen een drastische verlaging van de fosforbelasting op de Zoetermeerse Plas. De fosforbelasting ligt dan rond de kritische grens die als voorwaarde voor een ecologisch gezond systeem wordt beschouwd. De groei van algen neemt verder af en de bloei van blauwalgen zal naar verwachting steeds minder en op termijn hooguit zelden nog overlast geven.

Daarnaast zorgt het baggeren van de Broekwegwetering (de verbinding tussen gemaal De Leyens en de plas) lokaal voor dieper water en een betere begroeibaarheid met ondergedoken waterplanten. De aanleg van natuurvriendelijke oevers en een helofytenfilter creëert standplaatsen voor oeverplanten en ondergedoken waterplanten en verhoogt de algemene biodiversiteit.

In het pakket zijn, in overleg met gemeente Zoetermeer, ook inrichtingsmaatregelen grenzend aan de Zoetermeerse Plas opgenomen, die bijdragen aan een verbetering van de waterkwaliteit. De gemeente werkt parallel aan het watergebiedsplan aan een kwaliteitsimpuls voor het gehele omliggende recreatiegebied en voert deze maatregelen in dat kader zelf uit. Rijnland draagt een deel van de financiering daarvan.

Maatregelen Vaarten Nieuwe Driemanspolder

Dit betreft, naast de wijziging van de afvoersituatie, ingrepen ten gunste van (met name) de ecologische waterkwaliteit van primaire watergangen in het stedelijke gebied. Het grootste effect wordt verwacht van de aanleg van natuurvriendelijke oevers op plaatsen waar nu nog harde oeverbescherming aanwezig is en van vervanging van een aantal lange duikers (soms tot wel 400 meter door open water).

figuur 1: voorbeeld lange duiker Zoetermeer (rode lijn)

Daarnaast wordt een aantal maatregelen in het beheer en onderhoud van het water voorgesteld. Zo valt er winst te behalen door optimalisatie van het inlaatbeheer en waar mogelijk extensiveren van onderhoudsconcepten, zoals minder frequent maaien en/of meer vegetatie laten staan per maaibeurt.

Financieel

De totale kosten van het pakket voor de maatregelen voor de Zoetermeerse Plas passen naar verwachting binnen de begroting van het MJP. Maatregelen waarbij netto extra open water wordt aangelegd komen op de Berging Rekening Courant (BRC) van de gemeente te staan en vertegenwoordigen een waarde. Met de gemeente Zoetermeer wordt daarom nog gesproken over de uiteindelijke kostenverdeling.

Argumenten

1.1 Uitwerking van deze waterlichamen is geprioriteerd in het WBP5

In het coalitieakkoord en het WBP5 zijn de KRW-waterlichamen rondom Zoetermeer benoemd als prioritair en moeten daarom worden uitgevoerd in de periode 2016-2021.

1.2 De geraamde kosten passen binnen de begroting van het MJP

Voor beide KRW waterlichamen samen is in het MJP € 14.000.000 gebudgetteerd. De voorgestelde maatregelen kunnen naar verwachting binnen dit budget worden gerealiseerd.

1.3 Met de te verwachten kwaliteitsverbetering worden afspraken met 'Brussel' gehaald

Met uitvoering van de voorgestelde maatregelen wordt voldaan aan de afspraken met Brussel.

1.4 De maatregelen kunnen rekenen op draagvlak in de omgeving

De maatregelen zijn naast de mate van bijdrage aan de waterkwaliteit geselecteerd op het verwachte draagvlak in de omgeving.

1.5 De maatregelen komen voort uit nauwe samenwerking met de gemeente Zoetermeer

De gemeente Zoetermeer heeft meegedacht over mogelijke maatregelen en heeft zelf een aantal maatregelen ingebracht. Dit is ook in lijn met de strategische agenda die de gemeente en Rijnland bestuurlijk met elkaar zijn overeengekomen. Beide pakketten gaan ook voor de uitvoering uit van een intensieve samenwerking met en bijdrage van de gemeente. Denk daarbij aan de het verder terugdringen van lozingen en afspoeling op het water, of een bewustwordingscampagne onder bewoners, met het oog op voeren van vogels en het uitlaten van honden (belangrijk voor de zwemwaterkwaliteit in de plas).

2.1 Het project WGP Zuid beschikt nog niet over krediet om KRW maatregelen voor te bereiden

Ten behoeve van verdere concretisering zullen kosten gemaakt moeten worden voor onderzoek, engineering en ook voor interne uren. Er wordt budget van € 1.000.000 gevraagd. Eventueel resterend budget wordt te zijner tijd aangewend voor uitvoering van de maatregelen.

3.1 KRW waterlichaam Boezemvaarten Zuidelijk Veengebied

Op 20 februari 2018 is in D&H opiniërend over dit waterlichaam gesproken. Betoogd is toen, dat het bereiken van KRW doelen alleen zal lukken als er ook boezembreed bronmaatregelen worden genomen. En dat met alleen lokale maatregelen slechts gedeeltelijk doelen kunnen worden bereikt. Verdere uitwerking van de waterlichaam wordt verschoven naar de derde planperiode van de KRW (2022-2027); in die periode worden de meeste boezemwaterlichamen aangepakt.

Risico's

1.1 De Gemeente Zoetermeer besluit niet mee te doen

Binnen het totale pakket wordt een bijdrage (financieel en qua inzet) gevraagd van de gemeente Zoetermeer. Besluitvorming kan ondanks ambtelijke verwachting anders uitpakken. Dit is momenteel een reëel risico vanwege actuele bezuinigingen waar de gemeente voor aan de lat staat.

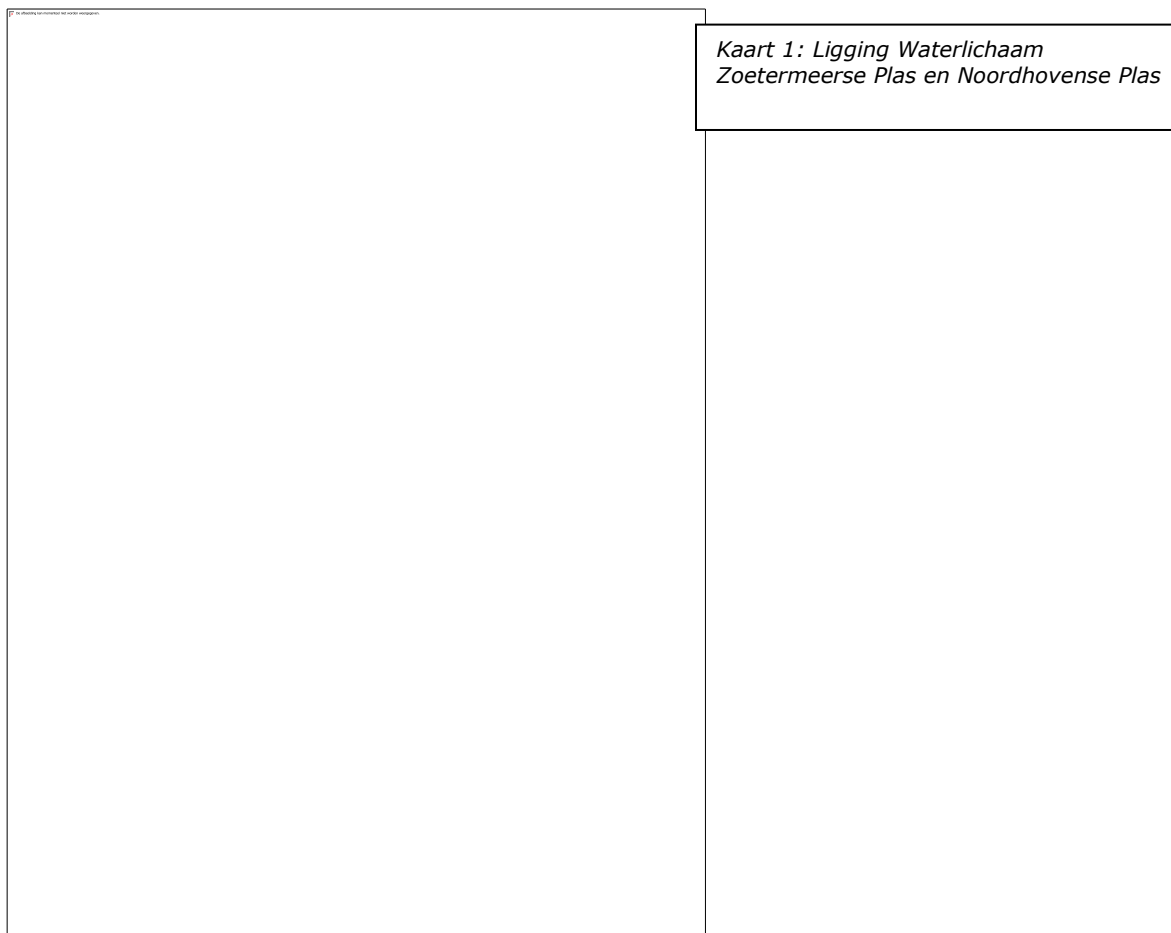
1.2 Maatregelen blijken bij nadere uitwerking onhaalbaar

Het is mogelijk dat bij verdere uitwerking maatregelen technisch of financieel toch niet haalbaar blijken te zijn. Dit risico is in de huidige ontwerpfase reëel. Bij optreden zal hierover worden gerapporteerd en zullen gevolgen en eventuele alternatieven in beeld worden gebracht.

Bijlage 1: Beschrijving waterlichamen

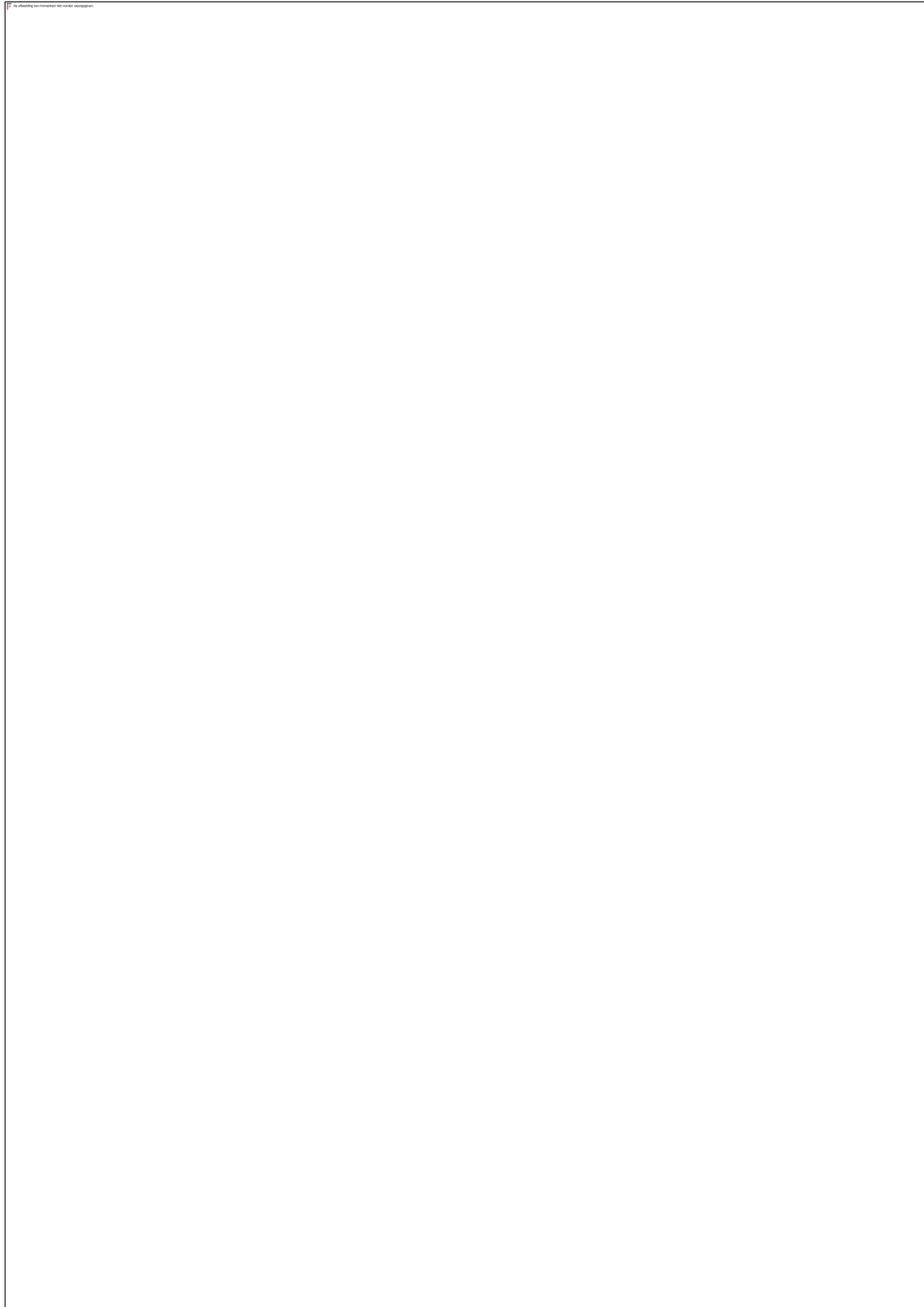
Zoetermeerse Plas

De Zoetermeerse plas is een peilvak van de Nieuwe Driemanspolder (zie kaart 1 en niet te verwarren met de gelijknamige piekberging die binnen deze polder wordt aangelegd). Het betreft een zandwinningsplas, maximum diepte ca. 33 m, en heeft van oorsprong een waterbergende functie. In de loop der jaren heeft de plas vooral een recreatieve functie gekregen, met een zwemstrand. Gekoppeld aan de Zoetermeerse plas ligt de Noordhovensse plas die eveneens onderdeel is van het KRW waterlichaam. Deze plas is ondiep in tegenstelling tot de Zoetermeerse Plas. Omwonenden van de plas en waterrecreanten ervaren jaarlijks in de zomer overlast van blauwalgen. De plas ontvangt veel water vanuit gemaal De Leyens. Dit gemaal slaat het water uit van de Drooggemaakte Grote Polder en het stedelijke deel van de Nieuwe Driemanspolder. Vanuit de plas wordt het water naar de boezem gepompt, maar er is ook een gemaal om de Zoetermeerse tussenboezem van water te voorzien. Vanuit deze tussenboezem zijn diverse inlaten, ondermeer voor doorspoeling van stedelijke wateren in de Nieuwe Driemanspolder (stedelijk gebied). Feitelijk wordt er zodoende water van matige kwaliteit rondgepompt via de Zoetermeerse Plas.

Vaarten Nieuwe Driemanspolder

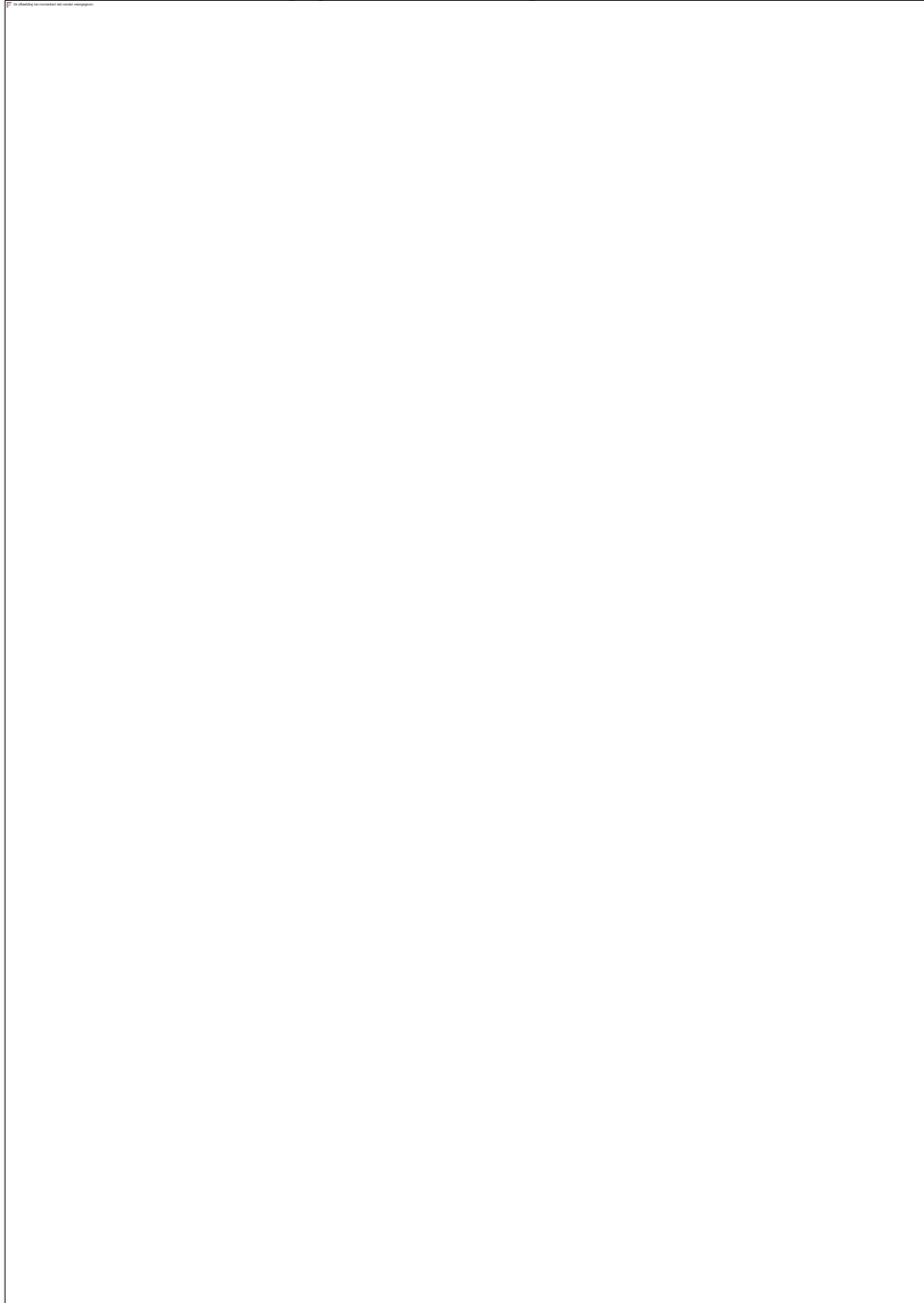
Dit waterlichaam bestaat uit de primaire watergangen en waterpartijen in het stedelijk gebied van Zoetermeer gelegen in de Nieuwe Driemanspolder (niet te verwarren met de piekberging die binnen deze polder wordt aangelegd).

Kaart 2: Ligging Waterlichaam Vaarten Nieuwe Driemanspolder

Vaarten Zuidelijk Veengebied

De Vaarten zuidelijk veengebied zijn onderdeel van het boezemstelsel en hebben als primaire functie het vasthouden, bergen en af- en aanvoeren van water. Het waterlichaam is belangrijk voor de ecologische hoofdstructuur en recreatie.

Kaart 3: Ligging Waterlichaam Vaarten Zuidelijk Veengebied

Bijlage 2: Maatregelenpakketten

Zoetermeerse Plas

ESF	ID	Maatregel	Trekker uitvoering (Rijland / Gemeente)
1	1.07	Agrarisch perceel aan de noordzijde ecologische inrichten en koppelen aan de watersysteem Zoetermeerse Plas (ingebracht door gemeente Zoetermeer).	RL/GZM
1	1.12	Aanleg van een kleinschalig zuiveringsmoeras (helofytenfilter) aan de noordzijde om inlaatwater vanuit de boezem te zuiveren (ingebracht door gemeente Zoetermeer).	RL/GZM
1	1.01	Afvoer via vakgemaal De Leyens beperken tot slechts bij waterbezwaar, door afvoerrote naar gemaal Driemanspolder te optimaliseren. Hiervoor moet de verbinding eichting de piekberging en de inrichting van het Westerpark worden aangepast.	RL
1	1.03	Vervangen vakgemaal Langeland door een nieuw vakgemaal in het stedelijke gebied Zoetermeer zodat wateraanvoer naar de tussenboezem niet meer uit de Zoetermeerse Plas wordt onttrokken.	RL
1	1.06	Alternatieve locatie voor bemaling vanuit polder de Noordplas tijdens calamiteiten, zodat niet meer geloosd hoeft te worden op de Noordhovense plas.	RL
4	4.1	Flauwe taluds afgraven en verdedigen tegen golfslag (oa westzijde plas).	RL
5	5.3	Visveilig maken van poldergemaal Nieuwe Polder om schade en sterfte van vis te voorkomen bij passage van het gemaal.	RL
7	7.6	Bagger verwijderen uit Broekwegwetering (incl. zijwatergangen)	RL
8	8.1	Alleen (en zo min mogelijk) water inlaten ten behoeve van peilbeheer	RL
6	6.2	Oeverbegroeiing ecologisch beheren	GZM
7	7.1	Bewustwording bewoners/recreanten; verbod (incl. handhaving) op voeren van vogels en vissen	GZM
7	7.2	Bewustwording bewoners/recreanten; verbod (incl. handhaving) uitlaten honden	GZM
7	7.3	Lozingen afvalwaterketen; voldoende wc-voorzieningen met aansluiting op gemeentelijk riool (of eventueel afvoer middels tankwagen) voor de recreanten	GZM
7	7.4	Lozingen afvalwaterketen; controle op futaansluitingen	GZM
7	7.5	Afspoeling verhard oppervlak; hemelwaterlozing (i.i.g. Noordhovense plas) via filter	GZM
8	8.2	Bewustwording bewoners/recreanten; verbod op gebruik van niet-electrisch aangedreven motorvoertuigen	GZM
8	8.3	Lozingen afvalwaterketen; controle op futaansluitingen	GZM
8	8.4	Lozingen afvalwaterketen; alle voorzieningen aansluiten op gemeentelijk riool (of eventueel afvoer middels tankwagens)	GZM
8	8.5	Afspoeling verhard oppervlak; hemelwaterlozing (i.i.g. Noordhovense plas) via filter	GZM

Vaarten Nieuwe Driemanspolder

ESF	ID	Maatregel	Trekker uitvoering (Rijland / Gemeente)
4	4.1	Aanleg en/of herinrichting van natuurvriendelijke oevers langs primaire watergangen	RL/GZM
7	7.3	Lange duikers vervangen door open water met natuurvriendelijke oevers	RL/GZM
1	1.03	Bewust omgaan met waterinlaat en kiezen voor de schoonste inlaatpunten	RL
6	6.2	Onderhoudsconcepten waar mogelijk extensiveren, minder frequent maaien of meer laten staan.	RL
1	1.08	Bewustwording creëren bij bewoners om hoeveelheid hondenpoep langs de wateren te verminderen	GZM
5	5.1	Regelmatig en goed onderhoud van duikers en ophoping van bagger voorkomen	GZM
5	5.2	Krappe duikers in geval van herinrichting vervangen door grote duikers	GZM
7	7.1	Foutaansluitingen op het riool opsporen en aanpakken	GZM

Toelichting:

- ESF staat voor Ecologische Sleutelfactor; Met behulp van ecologische sleutelfactoren wordt inzichtelijk gemaakt wat de huidige ecologische staat van een watersysteem is en waarom die zo is. De sleutelfactoren geven aan waar belangrijke 'stuurknoppen' zitten voor het bereiken van de ecologische doelen van een watersysteem. In de sleutelfactoren zit ook een zekere volgordelijkheid; pas als een vorige sleutelfactor op orde is, heeft het zin om te gaan werken aan het op orde krijgen van volgende sleutelfactoren. De ESF-methodiek wordt door alle waterschappen toegepast in het kader van de KRW.
- ID is de sub-nummering van maatregelen per ESF